

**INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT
INSTITUTI**

INUIT PISINNAATAAFFII
SALLIUTILLUGIT

2017-IMI INATSIARTUNUT
NALUNAARUT

IMARISAI

- 3 SIULEQUT
- 4 TAKUSSUTISSIAQ
- 6 SULEQATIGIINNERMI INUIT PISINNAATITAAFFII
SIUARSARNEQARPUT
- 8 OQARTUSSANUT ALLANULLU SIUNNERSUISARNEQ
- 12 INUIT PISINNAATITAAFFIINIK SIARUAANEQ
- 13 NUNAT TAMAT AKORNANNI NALUNAARUSIAT
- 16 INATSIILERINEQ SAMMILLUGU

INUIT PISINNAATAAFFII SALLIUTILLUGIT
2017-imi Inatsisartunut nalunaarut

Aqqissuisut: Jonas Christoffersen (akisussaasoq), Christoffer Badse, Lise Garkier
Hendriksen aamma Mandana Zarrehparvar.

Kalaallisuunngortitsisoq: Hans Møller aamma Juno Berthelsen

Isikkulersuisoq: Hedda Bank

Naqitsisoq: Toptryk Grafisk Aps

Assit: Matias Røjle Bruun, Lise Garkier Hendriksen aamma Mandana Zarrehparvar

ISBN: 978-87-93605-33-6

eISBN: 978-87-93605-32-9

© 2018 Inuit Pisinnaatitaaffiitut Institutti

Naalagaaffiata Inuit Pisinnaatitaaffiitut Ingerlatsivia

Wilders Plads 8K · 1403 København K · Telefon 3269 8888 · menneskeret.dk

Inuit Pisinnaatitaaffiitut Instituttip saqqummersitai tamanit issuarneqarsinnaapput
sumit issuarneqarnersut erseqqissumik nalunaarlugu.

Saqqummersitatta paasiuminartuunissaat sapinngisamik anguniartarparput.

Assersuutigalugu naqinnerit angisuut atortarpavut, titarnerit naatsut, oqaaseqatigiit

ikittut, allatap naanerisa killingi assigiinngisitaartut aamma sinaakkusikkat

erseqqarissut. Pdf-it amerlanerit pissarsiarineqarsinnaaneri sulissutigaarput.

Paasiuminarsaaneq annerusumik atuaruk uani www.menneskeret.dk/tilgaengelighed

INSTITUTTET PILLUGU NAATSUMIK

Inuit pisinnaatitaaffi tunngaviusumik inatsimmi aamma nunat tamat akornanni isumaqatigiissutini Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata malissallugit toqqagaanni allassimapput. Inuit pisinnaatitaaffii assersuutugalugu tassaapput killiligaanani oqaaseqarsinnaaneq, naapertuilluartumik eqqartuunneqarsinnaatitaaneq aamma kikkut tamarmik inatsisini naligiinnerat pillugu tunngavik. Aamma tassaapput ilinniagaqarnissamut, peqqissuunissamut inigisaqarnissamut pisinnaatitaaneq.

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Instituttip suliassaraa inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarnissaat aamma inuit pisinnaatitaaffii Kalaallit Nunaanni qanoq ingerlanneqarnersut nakkutigissallugu. Institutti maji 2014-imiit Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffinut instituttuvoq.

Taamaammat Naalakkersuisunut, Inatsisartunut naalagaaffimmilu oqartussanut inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisarpugut, assersuutugalugu inatsisissatut siunnersuutini nutaani inuit pisinnaatitaaffii malinneqarnersut nalilersuinikkut.

Aamma inuit pisinnaatitaaffiini pissutsit pillugit nunat tamat akornanni suleqatigiffiinnut assersuutugalugu FN-imut nalunaarusiortarpugut.

Suliassatta ilagaa Kalaallit Nunaanni sulisoqarfinnik kattuffinnillu suleqateqarneq, pingaartumik Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnik. Sulinitinni anguniagaavoq Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasat atorneqarnissaat, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni sulisoqarfiit siunissami namminneq nunami inuit pisinnaatitaaffiini pissutsinik misissuisinnaaniassammata.

Institutti Kalaallit Nunaanni ingerlatsinitsinnik aamma inuit pisinnaatitaaffisa ineriartornerannik Inatsisartunut nalunaaruteqartussaavoq. Aamma Folketingimut nalunaaruteqartarpugut, tassani Danmarkimi nunallu tamat akornanni sulinerput allaaserisarpaput Kalaallit Nunaannilu sulinerput naatsumik allaaserisarlugu. Uani annertunerusumik atuarit menneskeret.dk/beretning.

ENGLISH SUMMARY

The Danish Institute for Human Rights has since May 2014 functioned as the National Human Rights Institution for Greenland. In accordance with the mandate, we are obligated to submit an annual report on our activities to Inatsisartut, the Parliament of Greenland. This annual report covers 2017.

We cooperate with a number of authorities and civil society organisations in Greenland and in particular with the Human Rights Council of Greenland and MIO, the National Advocacy for Children's Rights, on promoting and protecting human rights in Greenland.

In 2017 we have, among other things, conducted the following activities in Greenland:

Public consultation memos and advice to authorities etc.:

- Considered 18 items of draft legislation with human rights relevance
- Provided training on monitoring and reporting for civil society organisations working with the rights of the child
- Lectured on human rights for students at Ilisimatusarfik, the University of Greenland
- Conducted workshop for members of the LGBT Qaamaneq (lesbian, gay, bisexual and transgender people's organisation)
- Hosted 'human rights kaffemiks' in Sisimiut and Nuuk in cooperation with the Human Rights Council of Greenland, MIO and the Association of Greenland's Children
- Conducted public hearing on the rights of persons with disability in Sisimiut in cooperation with the Human Rights Council of Greenland

- Participated in the OPCAT delegation's inspection of the psychiatric ward A1 at Queen Ingrid's Hospital, Nuuk

International reporting:

- Submitted parallel report to the UN Committee on the Rights of the Child

Activities to promote the right of the child:

- Conducted a human rights-based analysis and review of existing curricula and published studies regarding Illiniarfissuaq – Institute for Education, University of Greenland. The analysis was conducted in cooperation with MIO

Activities to promote rule of law in the judicial system:

- Initiated a study on the use of interpreters in Greenland's judicial system in cooperation with Ilisimatusarfik, the University of Greenland
- Made a presentation at a hearing held in Folketinget, the Danish Parliament, regarding the conditions for accessing justice in Greenland. The presentation focussed on Danish authorities' responsibility for ensuring up-to-date legislation
- Trained cadets at Greenland's Police School on human rights and prohibition against torture, inhuman and degrading treatment
- Participated in the Council for Greenland's Justice Sector's thematic meeting on sexual abuse of children

SIULEQUT

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Instituttip Inatsisartunut nalunaarutaani Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarnissaannik illersorneqarnissaannillu instituttip 2017-imi suliniuteqarnera takussutissiorneqarpoq.

2017-imi pingaartumik sammivagut nalunaarusiami "Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii – 2016-imi killiffik" inassuteqaatit ingerlateqqinneqarneri. Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu oqartussat, ataatsimut inuit pisinnaatitaaffiisa qulakkeerneqarnissaannik akisussaaffeqarput, inassuteqaatillu Kalaallit Nunaanni innuttaasut pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnerisa pitsanngorsarnissaannut takussutissaapput pingaaruteqartut, tassani Kalaallit Nunaanni innuttaasut pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnerat annertusarniarlugu sumi iliuuseqartoqassanersoq inassuteqaatigineqartarluni.

Meeqqat atuarfinni, ilinniartitsisut akornanni ilinniartitsisunngorniarfimmilu pisinnaatitaaffiisa ilisimaneqarnissaat annertusarniarlugu Meeqqat pisinnaatitaaffiinut sullissivimmik MIO-mik suleqateqarluarnerput 2017-imi ingerlateqqipparput. Ukioq manna sammisarput pingaartumik Ilinniartitsinermik Ilisimatusarfimmut – Ilisimatusarfik – tungavoq, tassani ilinniartitsisunngorniarfimmi inuit pisinnaatitaaffiisa inissisimanagerat nalilersorlutigu. Aamma meeqqanik kinguuaassiuutitigut atornerluisarneq pillugu sammisaqarluni Tasiilami ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik pillugu Siunnersuisoqatigiinnit ingerlanneqartumi 2017-imi peqataavugut.

Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffiinut instituttit ilaatigut inuit pisinnaatitaaffiisa oqartussani innuttaasullu kattuffiini siaruarneqarnissaat suliassaraarput. Ilaatigut taamaaliorpugut Kalaallit Nunaanni innuttaasuni ingerlatsisunut arlaleriarluta saqqummiinikkut assersuutigalugulu politiinik ilinniartitsinikkut.

Tassunga peqatigitillugu tusarniaanerni oqartussanut akissuteqartarput. Tusarniaanerni akissutini inatsisissatut missingiutini nutaani inuit pisinnaatitaaffii pillugit Naalakkersuisunut, Inatsisartunut naalagaaffimmilu oqartussanut pisariaqartillugu nalersuisarput. 2017-imi ilaatigut innarluutilinnik illersuisoqarfik pilersinneqarmat aamma inunnut innarluuteqartunut ikorsiisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuummut missingiut tusarniutigineqarmat innarluutilinnik sullissineq pillugu tusarniaanerni akissuteqarput.

Naggasiullugu minnerunngitsumilli FN-imi Meeqqat pillugit Komitemut Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit 2017-imi allagaqarput, isumaqatigiissutillu Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarnerannik inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalilersuinerput saqqummiullutigu. Atuarluarina.

Jonas Christoffersen
Pisortaq

Dorthe Elise Svinth
Siulersuisut
siulittaasuat

TAKUSSUTISSIAQ

Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffiit institutit 2017-imi ilaatigut ukuninga ingerlataqarpugut:

Tusarniaanerni akissuteqarneq, oqartussanut innuttaasunullu siunnersuineq:

- Inuit pisinnaatitaaffiit tunngasuni inatsisissatut siunnersuutitut nassuiaatissanullu missingiutit pillugit tusarniaanerit 18-it suliaaagut.
- Kalaalli Nunaanni meeqqat pillugit suleqatigiiffinnut inuit pisinnaatitaaffii pillugit misissuineq pillugu saqqummiinerit nalunaarusiornerillu.
- LGBT Qaamaneq-mi ilaasortanik (arnaqatimoortartut, anguteqatimoortartut, angutini arnanillu atoqateqartartut aamma angutaallutillu arnaasut nuna tamakkerlugu peqatigiiffianni) Ilisimartusarfimmilu ilinniartunut inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartitsineq.
- Sisimiuni Nuummilu Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, MIO aamma Peqatigiiffik Kalaallit Meerartai suleqatigut inuit pisinnaatitaaffii pillugit kaffisortitsilluni saqqummiivugut.
- Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaanni Siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Sisimiuni innuttaasunik ataatsimiititsivugut.
- Dronning Ingridip Napparsimavissuani tarnit pillugit immikkoortotaqarfimmi A1-imi Inatsisartut Ombudsmandiat peqatigalugu misissuilluni pulaarnermi peqataavugut.

Nunat tamat akornanni nalunaaruteqarneq:

- Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit FN-imi Komitemut Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit

tapersiiffigisaannik nalunaaruteqarpugut. Nalunaarusiaq isumaqatigiissut naapertorlugu Danmarkip aamma Kalaallit Nunaata nunat tamat akornanni pisussaaffimminnik qanoq ingerlatsinerannik FN-ip ingerlaavartumik misissuisarneranut ilaavoq.

Meeqqat pisinnaatitaaffii suarsarniarlugit suliniutit:

- Ilinniarnermik aqqiissuussinermik atuuttumik misissuineq aamma Ilinniartitsinermik, Ilinniartitsinermik Ilisimartusarfimmik Ilisimartusarfimmi misissuinerit atuuttunik eqikkaaneq. Misissuineq MIO suleqatigalugu ingerlanneqarpoq.

Eqqartuussivinni inatsisigut innarlitsaaliugaanerup suarsarnissaanut suliniutit:

- Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmi nutserisarneq pillugu Ilisimartusarfik suleqatigalugu misissuineq aallartinneqarpoq.
- Eqqartuussiveqarfimmi pissutsit pillugit Folketingip Inatsiseqarnermut Ataatsimiititaliaata aamma Kalaallit Nunaat pillugu Ataatsimiititaliaata tusarniaanerannut atatillugu saqqummiineq. Immikkoortumi ullutsinnut naleqquttumik inatsisaqarissaanik Danmarkimi oqartussat isumagissagaat Insituttip saqqummiinvermini sammivaa.
- Inuit pisinnaatitaaffii aamma naalliutsitsinissamik inerteqquteqarneq aamma nakkarsaalluni iliuuseqartarneq pillugit Kalaallit Nunaanni Politiinngorniarfimmi ilinniartitsineq
- Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfik pillugu Siunnersuisoqatigiit meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluisarneq pillugu Tasiilami sammisaqarluni ataatsimiinnerani peqataaneq.

Inuit Pisinnatitaaffii Saaliutillugit
Assit: Matias Røjle Bruun.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNATITAAFFIINI SIUARIARNEQ

- Innarluutilinnik illersuisoqarfeqalerneratigut inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiinik pitsanngorsaaqataasinnaasumik illersuisoqarfeqalerput.
- Iniissinerit pillugit suliani meeqqat inatsisitigut innarlutsaaliugaaner at aamma kommunit suliassanik suliarinnittarnerannik paaqqinnittarnermillu nakkutilliineq inatsimmik allannguinnikkut pitsanngorsarneqarput.
- Naalakkersuisut Danmarkimilu naalakkersuisut eqqartuussiveqarnermi pissutsit sammilernikuuat, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu oqartussat akisussaasut akornanni suleqatigiinneq.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFFIINI AJORNARTORSIUTIT ANNERTUNERSAAT

- Meeqqat pisinnaatitaaffiinik sullissiviup MIO-p aamma Nakkutilliisoqarfiup immikkoortumi kommunini nunaqarfinni nakkutilliisup nalunaarusiaanni uparuarneqarpoq meeqqat pillugit sulianik kommunit suliarinnittarnerat annertoorujussuarmik suli ajortorsiorfiusoq.
- Inuit angerlarsimaffeqarngitsut amerleriarput, 2010-mi inuit 600 missaaniittut 2018-imi inuit 878-iulerlutik.

SULEQATIGIINNERMI INUIT PISINNAATITAAFFII SIUARSARNEQARPUP

Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutti Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiisa siuarsarnissaat malinneqarnissaallu siunertaralugu Kalaallit Nunaanni ingerlatsisunik qanimut suleqateqarpoq. Ilaatigut Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut, meeqqat pisinnaatitaaffiit sullissivimmut MIO-mut aamma Ilisimatusarfimmut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarpugut. Aamma ingerlatsisunik arlalissuarnik allanik ingerlaavartumik oqaloqateqartarpugut, soorlu Naalakkersuisut, Kalaallit Nunaanni Politiiingorniarfik aamma Kommuneqarfik Sermersooq.

KALAALLIT NUNAANNI INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SIUNNERSUIOQATIGIIT

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit suleqatigaagut pingaaruteqartut. Illuatungaani Siunnersuisoqatigiit Kalaallit Nunaanni pissutsinik ilisimasaqarnerat illuatungaani uagut inuit pisinnaatitaaffiit ilisimasaqarnerput Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiit siammaaniarnermi pissutsinik imminnut pitsaasumik sunneeqatigiissitsisarputa. Siunnersuisoqatigiinnik 2017-imi oqaloqateqarnerit instituttip pingaartippai, siunnersuisoqatigiit ataatsimiinnerini marlunni aamma ataatsimiinnerit akornanni siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfianik oqaloqateqartarnerit. Oqaloqatigiinnerni sammisat arlallit sammineqarput, tassunga ilanngullugit aningaasatigut, inuit atugaatigut kulturikkullu pisinnaatitaaffiit aamma

nungusaataanngitsumik ineriartornermut FN-ip nunarsuarmi anguniagai. Tamassuma saniatigut nalunaarusiami "Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii – 2016-imi killffik" ataatsimut inassuteqaatitta ingerlateqqinnissaanni suleqatigiippugut. Nalunaarusiaq danskisut kalaallisullu uani takuneqarsinnaavoq: menneskeret.dk/udgivelser/menneskerettigheder-groenland-status-2016.

FN'IMI INNARLUUTILLIT PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUT

Institutti Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit peqatigalugit FN-imi Innarluutillit pillugit Isumaqatigiissut pivirusungortinneqarnerata siuarsarnissaanut nakkutiginnissamullu Naalakkersuisunit toqqarneqarpoq. Tassani sulinitta ilaatut Institutti siunnersuisoqatigiillu Isumaginninnermut, Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkuisoqarfik suleqatigalugu inuit innarluutillit kattuffiillu taakkununga sinniisuusut, isumaqatigiissut pivirusungortinneranik nakkutilliinermi peqataatinnissaat 2017-imi aallartippaat.

SIUNNERSUIOQATIGIIT IMMINNUT NALILERNERAT

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit sulinertik 2017-imi upernaakkut nalilersorpaat. Instituttip tassunga atatillugu oqaatigaa, siunnersuisoqatigiit sumulluunniit attuumassuteqanngitsumik allatseqarfeqarnissamik pisariaqartitsisut, aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii

pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit inatsit malillugu siunnersuisoqatigiit suliassaannik nalileeqqinnissamik pisariaqartitsisoqartoq. Siunnersuisoqatigiit sulinerat piumassutsimik sulinermik tunngaveqarpoq, taamaalillunilu suliassaminik ingerlatsinissaat ilimagineqarsinnaanani.

MEEQQAT PISINNAATITA AFFIINUT SULLISSIVIK MIO

MIO ukiuni arlalinni pitsaasumik suleqatigaarput, tassani meeqqat atuarfimmii pisinnatitaaffii immikkut sammeneqarput.

ILINNIARTITSISUTUT SULINEQ AAMMA KALAALLIT NUNAANNI MEEQQAT PISINNAATITA AFFII

MIO suleqatigalugu ilinniarnermik aaqqissuussinermik atuuttumik misissueqqissaarpugut aamma Ilisimatusarfimmii Ilinniartissuarmik, Ilinniartitsinermik Ilisimatusarfimmik misissuinernik atuuttunik eqikkaalluta. Misissueqqissaarneq ilisimatusarfiup inuit pisinnaatitaaffiisa meeqqallu pisinnaatitaaffiisa Kalaallit Nunaanni ilinniartitsisunngorniarmik qanoq ilanngussinnaaneramik ilinniartitsinerullu qanoq annertusarneqarsinnaaneramik inassuteqaatinik imaqarpoq. Immikkoortumi tassani ilinniartitsisunngorniarnermi suliniutit annertusarnissaat oqartussaarnermik perorsarsimanermillu suliassat ilimagineqartutut naammattumik sunniuteqartumik ingerlassinnaajumallugit ilinniartitsisut piginnaasaqarnissaasa qulakkeerneqarnissaanut pisariaqarpoq.

ILISIMATUSARFIK

Innuttaasut ataasiakkaat inatsisitigut innarlitsaaliugaanerat naapertuilluartumillu eqqartuussisoqartarnera pitsanngorsarniarlugit Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfimmii nutserisarnermik misissuineq Ilisimatusarfik suleqatigalugu 2017-imi aallartipparput. Misissuinermi ilaatigut atugassarititat pinerluttulerinermik suliani eqqortumik nutserisoqartarnissaa qulakkeerniarlugu Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfiup neqeroorutai misissorneqarput. Misissuinermi siunertaavoq Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfik pitsanngorsarniarlugu oqartussat suliamut attuumassuteqartut ingerlaavartumik suliniutaannut ilanngunneqarsinnaasunik ilisimasaqalernissaq. Misissuineq 2018-imi ukiakkut saqqummiunneqassaaq aammalu Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnit aamma Dreyers Fond- imit tapiiffigineqarpoq.

OQARTUSSANUT ALLANULLU SIUNNERSUISARNEQ

Inuit Pisinnaatitaaffiit Institutit inuit pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu oqartussanut sulianut attuumassuteqartunut siunnersuisarpoq. Ilaatigut taamaaliortarpugut inatsisissatut nalunaarutissatulluunniit siunnersuutit inuit pisinnaatitaaffiini ajornartorsiutinik imaqaraangata inatsisissatut missingiutit nutaat pillugit tusarniaanermi akissuteqarnikkut.

2017-imi Kalaallit Nunaanni inatsisit nutaat pillugit tusarniaanerit katillugit 18-it suliaaraagut, taakkunannga pisuni 13-ini oqaaseqaateqarpugut. Tusarniaanermi akissutit tamarmik (danskisut) uani takuneqarsinnaapput menneskeret.dk/monitorering/hoeringssvar.

Tusarniaanermi akissutit saniatigut pisortani oqartussanut siunnersuisarpugut, saaffiginnittoqarnerani ataatsimiinnerniluunniit ingerlaavartumik.

Paasivarput instituttip tusarniaanerni akissutini inassuteqaatai tusaaniarneqartartut. Aamma paasivarput inatsisissatut siunnersuutini arlallinni nalunaarusiami "Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii – 2016-imi killiffik" inassuteqaatit sillimaffigineqartartut.

INUIT INNARLUUTILLIT PISINNAATITAAFFIISA SAMMINEQARNERI

Naalakkersuisut inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii sammillugit inatsisissatut siunnersuutit marluk 2017-imi saqqummiuppaat.

Inatsisissatut siunnersuummi siullermi innarluutillit illersuisoqarfianik pilersitsinissaq pineqarpoq, aappaanilu inunnut innarluutilinnut tapersiisarneq pineqarluni.

Institutit isumaqarpoq Naalakkersuisut inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii illersorniarlugit siuarsarniarlugillu samminnerup suliniuteqarnerullu annertusarnissaannut suli suliniuteqarnerat pitsaasuusoq.

INNARLUUTILINNIK ILLERSUISOQARFIK

Institutit qulliinerusumik isumaqarpoq, inuit innarluutillit immikkut sammillugit siunissami illersuisoqarfeqarnissaq pitsaasuusoq. Tamanna inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiik pitsanngorsaaqataasinnaavoq.

Inatsisissatut siunnersuut pillugu tusarniaanermi akissutitsinni ilaatigut inassuteqaatigaarput, innarluutillit illersuisuata suliassanik sunik suliaqarnissaanik ilimaginnineq sukumiinerusumik erseqqissarneqassasoq. Tamanna illuatungaani innarluutillit illersuisuata illuatungaani Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit instituttillu innarluutillit pillugit isumaqatigiissutip piviusunngortinneqarneranik nakkutilliisussatut toqqarneqartut akornanni suliassanik naleqquttumik agguaanissap qulakkeerneqarnissaanut immikkut pingaaruteqarpoq. Tassunga peqatigitillugu innarluutillit illersuisuata aamma Sisimiunit innarluutilinnik sullissiviup akornanni suliassat ersarissumik agguarneqarnissaat ujartorparput.

**Pisinnaatitaaffinnut pitsaasunut
ingerlaarneq. Assit: Matias Røjle Bruun**

Inassuteqaatit taakku arlaanaalluunniit inatsimmi inaarutaasumi malinneqanngillat.

Innarluutillit illersuisuata kisitsisinik paasissutissanillu inuinnarnit pissarsisinnaanera pillugu inassuteqaaterput aamma innarluutillit illersuisuata Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni ilaasortaasariaqarneranik inassuteqaaterput inaarutaasumik inatsimmi akerlianik malinneqarput.

**INUNNUT INNARLUUTILINNUT
TAPERSIISARNEQ**

Institutti inunnut innarluutilinnut tapersiisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuummut arlalinnik allannguutissatut siunnersuuteqarpoq. Ilaatigut inassuteqaatigaarput inatsimmi siunertaq allanngortinneqassasoq, taamaalilluni allaqqassalluni inuit

innarluutillit inuiaqatigiinni naligiimmik periarfissaqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa innarluuteqarnerlu pillugu assigiinngitsitsinissap pinngitsoortinnissaa inatsimmi siunertaassasoq. Tassunga peqatigitillugu inassuteqaatigaarput inatsisissatut siunnersuummi ilanngunneqassasoq inuit inaarluutillit allat naligalugit inigisassaminnik namminneq toqqaasinnaanerat inuit innarluutillit inuttut tunngaviummik pisinnaatitaaffigigaat. Nakkutiginnittoq inuk innarluutilik sinnerlugu aalajangiisinnaagaangat inuup nammineq isumaata sapinngisamik mianerineqartarnissaanik tunngavik ilanngunneqassasoq inassuteqaatigaarput. Inassuteqaatit taakku inatsisissatut siunnersuummi Inatsisartunut 2017-imi saqqummiunneqartumi sillimaaffigineqarput.

Arsuk immap qaavanit isigalugu.
Assit: Matias Røjle Bruun

Tamassuma saniatigut inassuteqaatigaarput ulloq unnuarlu neqeroorutit qulakkiikkat atorneqartarnerat pillugu malittarisassat ersarissut kommunillu nuna tamakkerlugu innarluutilinnik sullissivinnik akeqanngitsumik atuisarnissaat ilanngunneqassasut. Inassuteqaatit taakku inaarutaasumik inatsimmi ajorluartumik malinneqanngillat.

ISERTITSIVINNI PISSAANERMIK ASSIGIIMMIK ATUISARNEQ

Isertitsivinni pebersparyip atorneqarsinnaaneraniq sulisut periarfissinniarlugit pinerluttulerineq pillugu inatsit 2017-imi allanngortinneqarpoq. Tassunga atatillugu inassuteqaatigaarput Kalaallit Nunaanni pinerluttunik isumaginnittoqarfiup

pebersparyip atorneqartarnera pillugu malittarisassani sukumiinerusuni pebersparyip pisariaqarneranut qajassuussinissamillu piumasaaqatit erseqqissassagai.

Isertitsivimmiittunut pissaanermik atuisarneq pillugu nalunaarutissamut nutaamut missingiutip tusarniutigineqarnerani akissutitsinni inassuteqaatigaarput, pisariaqartitsinermik, assigiissitsinissamik nakorsallu nakkutiginninnissaannik pinerluttulerineq pillugu inatsimmi piumasaaqatit tamanut tunngasut nalunaarummi ilanngunneqassasut, aamma peqqusiniarluni pissaaneq qaqugukkut atorneqarsinnaanersoq itisilerneqassasoq.

Aamma inassuteqaatigaarput pissaanermik atuinermi atortut akuerineqartut tulleriinnilersorneri nalunaarummi ilanngunneqassasoq aamma isertitsivimmiittut pissaanermik atuneq pillugu naammagittaaliuteqarsinnaanermik ilitsersorneqartassasut.

ISUMASIUTEQATIGIIT ERSARISSUNIK ATUGASSAQARTUT PILUGIT SIUNNERSUUT

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit Inatsisartut suliniuteqarnerisigut siunnersortimit avataaneersumit 2016-imi nalilersorneqarput, siunnersuisoqatigiillu nammineq sulinertik 2017-imi nalilersorpaat. Nalilersuinerit taakku tunngavigalugit Naalackersuisut isumaqarput Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugu Inatsisartut inatsisissaannik nutaamik suliniuteqarnissaq pisariaqartinneqartoq.

Institutti tamanut tunngatillugu isumaqaraluartoq siunnersuisoqatigiit inissisimanerat inatsisissamut nutaamut missingiummi pitsanngortinneqaraluarpoq, tusarniaanermi akissutitsitsinni inatsisissatut missingiummut tunngaviusumik arlalinnik oqaaseqaateqarpugut. Tassani pingaartumik siunnersuisoqatigiit Naalackersuisunut atannginnera, siunnersuisoqatigiit atunnerat suliassaallu, ilaasortanik siulittaasumillu toqqaasarneq, siunnersuisoqatigiit katitigaanerat, ilaasortat piffissaq toqqagaaffiat siunnersuisoqatigiillu nalunaarusiortarnerat pineqarput. Siunnersuisoqatigiit sumulluunniit attuumassuteqanngitsut siunnersuisoqatigiit

suliassaminnik suliarinninnissaannut siunnersuisoqatigiillu Inuit Pisinnaatitaaffiinut Instituttimi siulersuisunut ilaasortamik namminneq toqqaasarnissaat pisariaqarpoq. Missingiummi nutartikkami oqaaseqaatigut amerlanerit sillimaaffigineqarput.

OQAATSIT PILUGIT PIUMASAQAATIT IL.IL. IMMIKKUT INUIAASSUSEQ PILLUGU TOQQAANNGITSUMIK PIUMASAQAATAALISSANNGILLAT

”Pisortani atorfiit inuttalerneqarneranni oqaatsit pillugit piumasaqaateqarnissamut aamma kulturimut inooriaatsimullu piumasaqaateqarnissamut periarfissat” pillugit Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsisoqarfik eqqartuussissuserisup nassuiaataanik 2017-imi suliaqartitsivoq.

Tassunga atatillugu ilaatigut oqaaseqaateqarpugut, nassuiaammi inuit pisinnaatitaaffiini pitsaassutsit arlallit isummerfigineqanngitsut, assersuutigalugu Aningaasaqarnermi, Inuttut Atukkani Kulturimilu Pisinnaatitaaffiit pillugit FN-imi Isumaqaatigiissut, Ammip Qalipaataa Pissutigalugu Assigiinngisitsineq pillugu FN-imi isumaqaatigiissut aamma Ammip Qalipaataa Pissutigalugu Assigiinngisitsineq pillugu FN-imi komitemut naammagittaaliuteqarnissamik periarfissaq. Aamma uparuarparput, kalaallit oqaasiinik inooriaasiinillu ilisimasaqarnissamik tunngavik suliffimmut qinnuteqartutut immikkut inuiaassuseq pillugu unioqqutitsilluni toqqaanngitsumik tunngaviulinnginnissaa pingaaruteqartut.

INUIT PISINNAATITAAFFIINIK SIARUAANEQ

Inuit pisinnaatitaaffiik siuariartortitsinermi illersuinermilu pisortat innuttaasullu inuit pisinnaatitaaffiik ilisimanninnissaat ilisimasaqarnissaallu pisariaqarpoq. Institutti ukioq manna ilaatigut Kalaallit Nunaanni Politiingorniarfimmi, LGBT Qaamanermi (arnaqatimoortartut, anguteqatimoortartut, angutini arnanillu atoqateqartartut aamma angutaallutillu arnaasut nuna tamakkerlugu peqatigiiffianni) ilaasortanut aamma Ilisimatusarfimmi ilinniartunut inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartitsivoq.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, MIO aamma Peqatigiiffik Kalallit Meerartai suleqatigalugit Sisimiuni Nuummilu marloriarluta kaffisortitsilluta paasititsiniaavugut. Kaffisortitsinerit ilumooraa ngitsumik ingerlanneqarat inuit pisinnaatitaaffii pillugit sammisat inuit peqataasut soqutigisaat oqaluuserilersinnaanikuuagut. Pingaartumik inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii, ilinniagaqarsinnaatitaaneq aamma oqaatsit immikkullu inuiaassuseq pissutigalugit assigiinngisitsineq soqutigineqartorujussuupput.

Nuummi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit kaffisortitsineq. Assit: Mandana Zarrehtarvar

NUNAT TAMAT AKORNANNI NALUNAARUSIAT

MEEQQAT PILLUGIT FN-IMI ISUMAQATIGIISSUT

Meeqqat pillugit FN-imi Isumaqatigiissutip Danmarkimi, Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu malinneqarnera Meeqqat pillugit FN-imi kometip 2017-imi misissorpaa. Misissuinermut atatillugu meeqqat pillugit isumaqatigiissutip malinneqarnera naalagaaffiup nassuiartussaavaa. Aallarnisaataasutut Instituttip Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit Kalaallit Nunaanni pissutsit pillugit nalunaarusiaq komitemut 2016-imi nassiuppa.

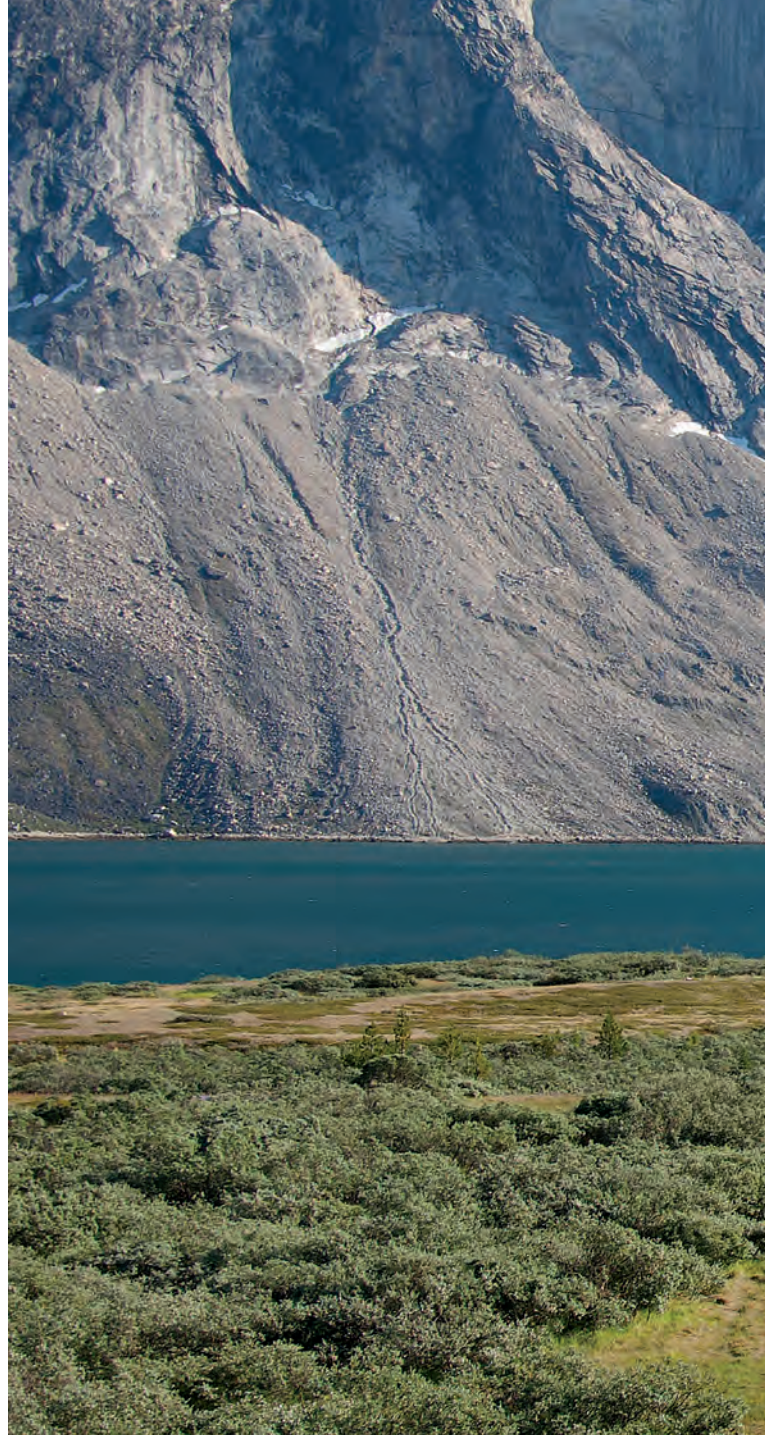
Meeqqat pillugit Komite Kalaallit Nunaannut arlalinnik inassuteqaateqarpoq. Inassuteqaatini pingaarnerni pineqarput meeqqat sumiginnaanermut atornerluinermullu illersorniarlugit Kalaallit Nunaata suliniuteqarnissaa. Qulliunerusumik isigalugu komite Kalaallit Nunaannut kaammattuivoq kinguaassiuutitigut atuisarneq minguaassiuutitigullu atornerluisarneq akiorniarneqarnerussasut.

Komite erseqqarinnerusumik inassuteqaateqarpoq meeqqanut 24 tiimini oqarasuaatikkut siunnersuisarneq kiisalu angajoqqaanut meeqqaminnik sumiginnaariaannarnut tapersuisarneq Kalaallit Nunaata qulakkiissagai. Tamassuma saniatigut komite Danmarkimut Kalaallillu Nunaannut kaammattuivoq meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu suliani piffissaq utaqqsarneq sikivillineqassasoq aamma pinerliivigineqartut ilisimannittutut oqaaseqartussat ikiorniarlugit videokkut apersuisarnermik atuisarneq annertusineqassasoq. Danmarki Kalaallillu Nunaat aamma kaammattorneqarput meeqqat atornerlunneqarnikut ikiorniarlugit iliusissatut pilersaarutit ineriartortinneqarnerat nangeqqullugu, suliassanik suliarinnittartut meeqqanik suliaqartut kinguaassiuutitigut atornerluinermik paasisaqarsinnaanermut immikkut ilinniartinneqarnissaat aamma kinguaassiuutitigut atornerluisoqanreranik nalunaaruteqartarneq pillugu atuarfeqarfimmi paasiuminartumik paasissutissiisarnermik neqerooruteqartoqassasoq.

Meeqqat pillugit komitep Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsuni inuusut aamma sammivai, inassuteqaatigalugulu Kalaallit Nunaanni sumiiffinni tamani eqqortumik inuussutissalinnik naammattunik inuussutissaqassasoq, ilaqutariillu akilernerqarsinnaasunik nerisassanik peqqinnartunik pisisinaassasut. Komitep aamma Kalaallit Nunaannut kaammattuutigaa ilaqutariinnik pilersuisut suliffissaaleqinerujussuannik ajornartorsiutit aaqqinnerisigut piitsuuneq akiorniarneqassasoq.

Inassuteqaatit aamma ilagaat, isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarneranut politikki periusissiarlu ineriartortinneqarnissaannik isumaqatigiissutillu inuiaqatigiinni immikkoortuni tamani atuutilersinneqarnissaa qulakkeerniarlugu ataqatigiissaarisarfimik pilersitsinissamik Kalaallit Nunaannut kaammattuutit. Komitep aamma uparuarppaa naatsorsueqqissaarisarnermi periutsit misissueqqissaarinerillu isumaqatigiissummik atuutilersitsinermut tapersiisussat Kalaallit Nunaata pitsanngortittariaqarai.

Meeqqat pillugit FN-imi Komite Kalaallit Nunaanni pissutsinik ukiut tallimakkaarlugit misissuisarpoq.

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Ataatsimiititaliaa Kalaallit Nunaannut siunnersuuteqarpoq, isumaqatigiissut Kalaallit Nunaanni atuutsinneqalernissaanut politikiliorlutillu periusilissasut. Assit: Matias Røjle Bruun

INATSIILERINEQ SAMMILLUGU

FOLKETINGIMI TUSARNIAANEQ

Ilaatigut instituttip aamma Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaat "Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii – 2016-imi killiffik" aamma Eqqartussissuserisut Siunnersuisoqatigiiffiata nalunaarusiaa "Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaalisaaneq" tunngavigalugit Folketingip Inatsisilerinermut Ataatsimiitiliaa aamma Kalaallit Nunaannut Ataatsimiititaliaa eqqartuussiveqarfimmi pissutsit pillugit Christiansborgemi tusarniaapput, tassani aamma Inatsisartut Inatsisilerinermut Ataatsimiititaliaat peqataavoq. Politiit, Pinerlussimasunik lusmatinnittoqarfiup, eqqartuussissuserisut, eqqartuussiviit il.il. sinniisaat inatsisilerinermi ajornartorsiutinik saqqummiipput. Danmarkimi oqartussat immikkoortumi ullutsinnut naleqquttunik inatsiseqarnissap isumaginninnissaannik pisariaqartitsineq institutip saqqummiinermini sammivaa. Danmarkimi eqqartuussiveqarnermi pissutsinut sanillullugu Kalaallit Nunaanni

eqqartuussiveqarnerup ataatsimut isigalugu annertuumillu pitsanngortinneqarnissaanik pisariaqartitsineq tusarniaanermi uppernarsarneqarpoq.

KALAALLIT NUNAANNI EQQARTUUSSIVEQARNEQ PILLUGU SIUNNERSUIISOQATIGIIT

Institutti Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit meeqqanik kinguaassiuutitigut atonerluisarneq pillugu Tasiilami sammisaqarluni ataatsimiineranut qaaqquneqarpoq. Atuinerluineq pillugu suliat immikkoortuini assigiinngitsuni ajornartoriusit siunnersuisoqatigiit oqallisigaat, tassunga illanngullugit nalunaaruteqartarneq, politiit misissuisarnerat, eqqartuussinerit, isertitsivimmiinnerit kiisalu inuiaqatigiinnut akuutinneqaaqqilersarneq kommuninilu pinaveersaartitsineq. Angajoqqaarsiat meeqqamik annertuumik innarliisimanerat pillugu nalunarummik kommuni qisuariarsimangippat meeqqap taarsiivigineqarnissamik pisinnaatitaaffia pillugu Danmarkimi suliap kinguneranik institutti ilaatigut saqqummiivoq

Tasiilap isikkivia.

Assit: Lise Garkier Hendriksen

Kangianit isikkivik.
Assit: Matias Røjle Bruun